

da narod, ki je živel v petstoletnem robstvu, navdušeno bije boj „za krst častni in svobodo zlatno“; svet je strmел, ko je videl, da je Slovan vpognil samo tilnik pod Turškim jarmom, njegov duh pa je ostal veder, navdušen za svojo zatirano vero in zlato svobodo. In ravno vera in svoboda sti tisti dve reči, ki človeka povišujeta nad vse stvari, — pa navadno zgineti v dolgi sužnosti, in imati za seboj — pogin naroda. Po pravici pa smem prašati: ima li zgodovina enak primerljaj, bodi-si nova bodi-si stara? Ne, nima ga, kajti z manj ko petstoletnim robstvom je združen pogin naroda. — Svet je strmел in še strmi, ko vidi neizrečene grozovitosti Turške, ne proti oborožanim možem, ki bi se dalo saj nekoliko oprav izgovarjati, čeravno ne opravičevati, ampak proti neoborožani deci in slabemu žensstvu. Narod, vera, vlada, ki tacih reči ne zabranjujejo, ampak celó podnetujejo, si s tem izrekajo sodbo, strašno, pa nikakor nezaslužno: proč s tacimi divjaki, proč s tacim narodom, ki je neploden element, nezmožen najmanjše omike, proč s Turci! Te misli se nehoté vrivajo vsacemu, kdor stoji na stališču človečanstva in premišljuje boj jugoslovanski. Tako bode morala soditi zgodovina, vkljub zdajšnjemu judovsko-turškemu časnikarstvu, ki moti javno mnenje. Nasprotno, kaj hočemo reči o Turških Slovanih, in kaj bode morala reči zgodovina o njih? Narod, ki se s tako požrtvovalnostjo bojuje za svoje najsvetejše pravice je zdrav narod; narod, ki po petstoletnem robstvu prime za orožje, in se tako navdušeno bojuje za „krst častni i svobodo zlatno“ (najsvetejše pravice), je vreden biti vrstjen v kolo kulturnih narodov. S tem se je opravičil Turški Slovan pred vesoljnim svetom in si pridobil sočutstvo vsih omikanih narodov, s tem je on vsim očividno pokazal, da Turek ni za 19. stoletje in gospodarstvo njegovo ni za Evropo. In ako jugoslovanski boj nič družega ni dosegel, vreden je prolite krvi.

Kakor sem že prej omenil, se za jugoslovanski boj zanima ves omikani svet, čisto naravno pa med vsimi najbolj Slovani, in po takem načinu se nam kaže jugoslovanski boj kot velik vzbujevavec vzajemnosti slovanske posebno jugoslovanske. In kolikor bolj se Slavjani poznamo, tolikor bolj se moramo ljubiti in tolikor bolj zginjuje že tolikrat grajani separatizem slovanski. S tem, da se osvobodé vojujejoči Srbi mora tudi pri Hrvatih odjenjati ideja „velike Hrvatske“. Temveč Hrvati morajo spoznati, da oni kot Hrvati nimajo prihodnosti, ampak kot Slovani, in taka je tudi pri drugih narodih slovanskih. S tem pa nikakor ni rečeno, da se hočemo Slovani tudi politično zediniti, kajti mi vemo, da vsred naravne lege in raztresenosti Slovanov to že samo po sebi ni mogoče, ampak mi težimo s tem samo za to, da bi si v književstvu ne bili tujci, ampak se kolikor mogoče literarno zedinili in to po tej poti, da se spoznamo kot sinovi ene majke Slave. Za koliko bolj neumnih idej se je že kri prelivala, zakaj bi jo tudi ta ne bila nekoliko vredna, saj je čisto naravna in s tem opravičena!

Ako se slednjič ozremo na bojujejoče se Slovane, nam že njih geslo kaže, da oni želé svojo vero in svobodo, kateri Turek z nogami teptá, deloma ohraniti deloma doseči. Tudi oziroma na to smemo Slovanom na Turškem z moralično gotovostjo prerokovati, da njih kri ne teče zastonj. Prej ali pozneje mora tudi njim prisijati zaželena svoboda! Kajti zgodovina nas uči, da narodi, ki so za ti dve ideji kri prelivali, je nikdar niso zastonj, ako sti bili le ideji naravni in opravičeni, in kdo more to pri Slovanih, ki se ondi bojujejo, zanikati? Menim, da ga ni Slovana, ki bi mogel to reči, in tudi družega mislečega in samostalnega človeka ne. Le kak

šovinističen Magjar ali kak nesramen Nemec, kojemu je judovsko-turška nesramnica „N. Fr. Presse“ zmešala možgane, bi zamogel to trditi. Videli smo (toraj smemo tudi reči, ako pomislimo), da je jugoslovanski boj sklical na dan in pokazal Evropi gnjilost Turške vlade in vere; videli smo, da je jugoslovanski boj vzbujevaječ in pospešitelj vzajemnosti slovanske; prepričani smo, da kri za vero in svobodo ne teče zastonj, toraj smemo reči, da jugoslovanski boj je že zdaj ne gledé momentanega vspeha vreden prolite krvi.

Eva, za Balkanom puca zora

Eva, za Balkanom bit' će dana!

Kanjidolski. *)

Slovensko slovstvo.

* *Fizika in kemija za više razrede ljudskih šol in za meščanske šole.* V nemškem jeziku spisal Avgust Decker, ravnatelj c. k. učiteljsča v Olomucu. Poslovenil J. L. z 87 lesorezi. Na Dunaji 1876.

Da je knjižica, sama po sebi jako dobra, to kaže, da je v nemškem jeziku že lani petkrat natisnjena bila. Ni ne kajbodi, da pisatelj toliko obširni predmet na ne 100 stranéh tako jasno obdeluje, da knjižica zadostuje namenu svojemu, to je, da si mladina more fizikalnega in kemičnega poduka zajeti prav obilo. In kar jej še posebno vrednost daje, je to, da z ličnimi podobami razjasnuje, kar bi se s samo besedo ne dalo lahko umeti. Tudi prevod, če se ne motimo, g. J. Lapajnet, v jezik slovenski, čeravno ne lahák, gledé na stotino tehničnih izrazov, je v obče hvalevreden. Po vsem tem bi želeli, da bi tudi učitelji nižih razredov ljudskih šol po njej segli, kajti dobro jim bode došla, ko razlagajo mladini iz natoroznanstva marsikaj, kar sega v fiziko in kemijo. Naj bi si jo pa omislil tudi marsikdo drug izmed našega priprostega ukaželjnega naroda; porok smo mu, da se ne bode kesal za malo soldov, ki jih stane ta knjižica, ki je menda na prodaj v vseh knjigarnah po Slovenskem.

Mnogovrstne novice.

* *Judovska družba v Londonu namerava od Turkov kupiti Palestino.* Judovskemu časniku „Hamagid“ se poroča iz Londona, da je Turška vlada mnogim judom na Angleškem, katerim je veliko dolžna, ponudila odstop obljubljene dežele (Palestine). Na to se je v Londonu ustanovila družba judov Angleških, Francoskih in Avstrijskih pod načelnikom Chwedalla, katera namerava Turški vladi 80 milijonov goldinarjev ponuditi za odstop obljubljene dežele. Ta odstop se sicer brez dovoljenja Evropskih vlad ne dá izvršiti; al Chwedalla izreka nado, da se bode dala ta kupčija vendar-le izgotoviti. Chwedalla gre neki o tem poslu kmalu sam v Carigrad kot mešetar te kupčije. — Mi želimo srečno pot judom vsem v Palestino in da bi še tudi seboj vzeli vse pojudene kristijane, a bojimo se, da jim je London, Pariz, Dunaj in sto drugih mest v Evropi tako na srce priraščenih, da ne marajo za obljubljeno deželo.

* *Po modrosti Magjarski jih osel dobí 25 po guzici.* Zgodilo se je pa to tako-le: V Bölske-u blizo Dunaföldvar-a je županija osla z vozom po vode poslala na Donavo. Al osel postane ta dan oporen svoji voditeljici, mlademu dekletu, in nenadoma zbeží, v begu pa priletí na vprežen voz, ki mu je naproti prišel, tako, da se konja splašita in voz prekucneta, v katerem je bilo 200 jajic naloženih, ki so se na tla vsula in do

*) Ponudba draga.

Vred.